

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 – 13 жовтня 2017 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Видання присвячене

115-річчю Одеської національної академії харчових технологій

**та 5-річчю Навчально-наукового інституту прикладної
економіки і менеджменту ім.Г.Е.Вейнштейна**

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 12-13 жовтня 2017р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2017. – 291 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Ангелов Г.В. – д-р філософії, проф., Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., доц., Купріна Н.М. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. – к.с.н., доц., Савенко І.І. – д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 3 від 03.10.2017 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису
Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність
наданих матеріалів

КОНЦЕПЦІЯ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРІВ У АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ

Самофатова В.А., к.е.н., доцент, докторант
Одеська національна академія харчових технологій

Вступ. Підвищення ефективності інноваційної діяльності має пріоритетне значення у агропродовольчій сфері регіону. Власне основною метою створення кластерів і є активізація інноваційної спрямованості агропродовольчої сфери регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування концепції створення кластерів є результатом дослідження численних зарубіжних і вітчизняних науковців: М. Портера, В. Бакума, М. Войнаренка, М. Кропивка, О. Одінцева, С. Соколенка, П. Саблука та багатьох інших дослідників.

Мета статті. Метою роботи є вивчення теоретичних і методологічних основ кластеризації агропродовольчої сфери і розробки на цій основі практичних рекомендацій щодо формування і розвитку регіональних кластерів у агропродовольчій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «кластер», (англ. «cluster», у перекладі – гроно, пучок, група) як економічна категорія введений в науковий обіг зарубіжними ученими, зокрема основоположником кластерного підходу є М. Портер. Він визначає кластер як групу взаємопов'язаних географічно близько зосереджених підприємств і організацій, що функціонують у визначеній сфері та характеризуються спільністю діяльності та взаємно доповнюють один одного [1, с. 382]. Основна ознака кластера – поєднання обов'язкової конкуренції, інтеграції, інвестиційної орієнтованості на географічно визначеній місцевості для отримання регіонального синергетичного ефекту за рахунок зменшення транзакційних витрат. Кластер не є чітко окресленою організаційно-правовою формою, і його учасники, зберігаючи повну юридичну автономію, взаємодіють на основі стійких і довготривалих двосторонніх і багатосторонніх договірних відносин.

Зосередження виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки, випуску готової продукції, реалізації, отримання доходів, достатніх для розширеного відтворення у межах кластера дає можливість регулювати кон'юнктуру ринку на регіональному і міжрегіональному рівнях, повністю використовувати конкурентні переваги. Адже для сталого розвитку підприємств агропродовольчої сфери регіону повинен бути налагоджений весь ланцюг: «виробництво-переробка-збут». Зокрема, під агропромисловою кластеризацією, П. Саблук та М. Кропивко розуміють «концентрацію та спеціалізацію агропромислового виробництва з формуванням на території замкнутих продуктових ланцюгів: виробництво-зберігання-переробка та реалізація сільськогосподарської продукції на засадах інтеграції для одержання учасниками кластерів конкурентоспроможної продукції та підвищення прибутковості» [2, с. 8]. Придатність агропродовольчої сфери для використання кластерних технологій пояснюється, передусім, прив'язкою окремих напрямків виробництва до природно-кліматичних умов і інших факторів виробництва на обмеженій території.

В.Бакум сформулював основних ознаки регіонального агропромислового кластера, до яких належать:

- добровільне об'єднання підприємств, що займаються агропромисловим виробництвом, установ або інших організацій регіону, однієї чи кількох (як правило, суміжних із сільськогосподарською) галузей, що знаходяться територіально досить близько (географічна локалізація агровиробництва) в технологічно-фінансову структуру;
- конкуренція за завоювання споживача, яку веде не окреме агровиробниче підприємство, а територіальний комплекс організацій — кластер;
- довгострокова кооперація та взаємодоповнюваність високого рівня розвиненості між організаціями даної структури;
- об'єднання одним технологічним циклом виробництва агропродовольчої продукції по всьому логістичному ланцюгу;
- високий ступінь конкурентоспроможності кінцевої продукції, що виробляється агропромисловим кластерним утворенням [3, с. 38].

На відміну від традиційних форм кооперування та інтеграції, кластерні системи характеризуються наступними найважливішими особливостями: наявністю крупної організації-лідера (ядра кластера), що виконує інтегруючу роль і визначає довгострокову виробничо-збутову, інвестиційну, інноваційну та інші стратегії. Навколо цього ядра створюється кластероутворюючий блок – комплекс підприємств-учасників кластера. Для ефективного функціонування потрібно створити єдиний технологічний ланцюг просування продукції від виробництва до споживача (транспортні, логістичні, маркетингові служби). Важливим є приєднання підприємств інноваційно-наукової та фінансової інфраструктури.

За кластерної організації агропродовольчої сфери регіону створюються умови для конкурентоспроможного розвитку як великих, так і середніх та дрібних виробників. В кластері, передусім, забезпечується об'єднання зусиль підприємств, органів управління, суб'єктів інвестиційної та інноваційної діяльності на певній території, що дає переваги у конкурентній боротьбі, сприяє впровадженню інновацій і раціональній організації постачання, виробництва й збуту, завдяки підвищенню конкурентоспроможності продукції, проведенню адаптивної політики, необхідної в умовах сучасної ринкової кон'юнктури. Для малих і середніх підприємств кластер може суттєво знизити бар'єр виходу на ринки збуту продукції і постачання сировини та матеріалів, вони отримують більші можливості доступу до фінансових ресурсів. Специфікою кластера є отримання організаціями, що входять до нього, синергетичного ефекту, що проявляється у підвищенні конкурентоспроможності та забезпеченні сталого розвитку [4, с. 12]. Результативність взаємодії у кластері визначається оптимальністю поєднання інтересів усіх основних груп учасників. Отримання прибутку, що перевищує сумарний прибуток окремих підприємств та всебічний сталий розвиток і є метою кластеризації. Доцільно вести побудову регіональних кластерів у прив'язці до існуючих крупних компаній, що виробляють харчову продукцію, шляхом інвестування коштів у виробництво нових видів продукції, а також у розвиток сировинної бази. В сучасних умовах, саме система організації господарювання на засадах кластеризації виробництва, спроможна певною мірою

компенсувати відсутність державної підтримки та мобілізувати такий мікроекономічний фактор як ресурсозабезпеченість.

Висновки. Розташування підприємств-учасників кластера на відносно компактній території сприяє зниженню витрат і зростанню їх конкурентоспроможності та кластера в цілому. Для економіки регіону, кластери відіграють роль точок зростання внутрішнього ринку. Створення кластерної моделі не потребує значного фінансування, а базується, перш за все, на організаційних змінах. Ефективне функціонування кластерів у агропродовольчій сфері створює умови для сталого розвитку економіки регіону чи країни в цілому. Кластеризація виробництва у агропродовольчій сфері регіону сприятиме покращенню рівня життя і демографічної ситуації на селі, допоможе ефективніше впроваджувати інновації, зберігати природне середовище та створювати належний рівень функціонування соціально-культурної сфери життєдіяльності. Вихід вітчизняних підприємств агропродовольчої сфери на нові, зовнішні ринки збуту також можливо забезпечити переважно шляхом утворення інтегрованих структур кластерного типу.

Література

1. Портер М. Конкуренція / Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. – 608 с.
2. Саблук П. Т. Кластеризація як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки / П. Т. Саблук, М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2010. – № 1(183). – С. 3-12.
3. Бакум В. В. Самоорганізація в агропромислових регіональних кластерах / В. В. Бакум // Економіка АПК. – 2009. – № 1. – С. 21–27.
4. Самофатова В. А. Сталий розвиток агропродовольчої сфери регіону на основі кластерного підходу / В. А. Самофатова // Економіка харчової промисловості. – 2016. – № 8 (4) – С. 10–14.

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Андрющенко Є.Г., аспірант

Одеська національна академія харчових технологій

Характерною особливістю сучасної економіки є розвиток процесів глобалізації, ознаки яких мають місце у всіх сферах людської діяльності. В умовах глобалізації першочерговою, життєво важливою проблемою стає проблема забезпечення продовольчої безпеки, на її вирішення спрямовані зусилля всіх країн світу. Продовольча проблема належить до категорії глобальних тому, що для її розв'язання недостатньо зусиль окремих держав, а потрібне добре налагоджене співробітництво всіх країн незалежно від їхнього суспільного ладу. Зрештою, з нею органічно пов'язані інші глобальні проблеми сучасності – демографічна, енергетична та ін. Тому державам з аграрним потенціалом, до яких належить Україна, відведена значна роль у розв'язанні продовольчої проблеми в світі.

ЗМІСТ

1.	КОНЦЕПЦІЯ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРІВ У АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ	3
	Самофатова В.А.	
2.	ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	5
	Андрющенко Є.Г.	
3.	АНАЛІЗ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ	7
	Тортіки Л.Л.	
4.	ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ	9
	Немченко В.В., Немченко Г.В.	
5.	ПЛЮСИ І МИНУСИ УПРАВЛІННЯ ПИТАННЯМ В СИСТЕМЕ ТУРИЗМА УКРАЇНИ НА ПРИМЕРЕ САНАТОРІЯ «КУЯЛЬНИК»	12
	Okulicz-Kozaryn Walery	
6.	ОБЗОР ПРАВОВОГО РЕГУЛІРОВАНИЯ СИСТЕМЫ РАННЕГО ОПОВЕЩЕНИЯ ОБ ОПАСНЫХ ПРОДУКТАХ ПИТАНИЯ И СРЕДСТВАХ КОРМЛЕНИЯ ЖИВОТНЫХ	14
	Stych Marek	
7.	ВАЖНЫЕ АСПЕКТЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ СТРАХОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ	17
	Циновская М. О., Митрофанова Г.В.	
8.	НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СБЫТОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	19
	Панкова Т.Н.	
9.	ФОНОСЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ В МАРКЕТИНГОВЫХ КОММУНИКАЦИЯХ	25
	Карчевская Е.Н., Лапицкая О.В., Соловьева Л.Л.	
10.	КОНЦЕПЦІЯ У ЛІСОВОМУ ТА МИСЛИВСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ: МОЖЛИВОСТІ, РИЗИКИ, ІНТЕРЕСИ	28
	Проців О.Р.	
11.	ОБЛІКОВА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	31
	Трачова Д.М.	
12.	УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-КВАЛІФІКАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПРАЦІВНИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	34
	Седікова І.О.	
13.	ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	35
	Ступницька Т.М.	
14.	СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ	39
	Антонюк П.О., Антонюк О.П.	
15.	ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПТАХІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ	42
	Славута О.Ю.	
16.	ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ	44
	Пчелянська Г.Б.	
17.	ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	46
	Тарасова О. В.	
18.	УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ КОНТРОЛЮ ЗА ФОРМУВАННЯМ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА	50
	Ощепков О.П., Магденко С.О.	
19.	СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА	53
	Ткачук Г.О.	
20.	СУЧАСНИЙ СТАН ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ	57
	Євтушевська О.О.	